

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

Tereza Červencová: Správa kultury v době formování první Československé republiky (Lidová výchova v českých zemích a její správa v letech 1918-1922)

Předložená práce se zabývá tématem, které se dosud objevovalo převážně jako součást větších zpracování dějin první československé republiky. Proto lze přivítat, že si kolegyně Červencová vybrala za téma své práce právě lidovou výchovu v jejích prvních letech. Vychází ze skutečnosti, že nově vzniklý stát věnoval značnou energii a prostředky výchově obyvatel v duchu určitých preferovaných hodnot a jejich formování v občany vůči státu loajální. Její představitelé si dobře uvědomovali, že vedle politické a hospodářské konsolidace před nimi stojí i tento úkol.

Práce je rozdělena na celkem osm kapitol. Úvod přináší vymezení tématu a analýzu pramenů a literatury. Podle toho, co uvádí, pracovala autorka s archivními prameny, jejichž původci byly centrální i místní orgány státní správy. Využívala dobovou i odbornou literaturu. Z literatury poněkud postrádám Peroutkovo Budování státu, které by nastínění společenské a politické atmosféry, z níž pramenila očekávání, která měla lidová výchova plnit, jistě napomohlo.

Následuje popis historicko-politického kontextu, který je při potřebné stručnosti poměrně výstižný, byť několika drobných nepřesností se autorka nevyvarovala (Antonín Švehla nebyl předsedou vlády nepřetržitě v letech 1922-1929 a oficiální název strany, v jejímž čele stál, nebyl Československá strana agrární).

V další kapitole jsou charakterizovány pojem lidové výchovy a nástroje, které se v jejím rámci používaly. Je dobře, že si povšimla i vývoje před rokem 1918 a ukázala tak kontinuitu překračující pád monarchie a vznik nového státu. Poté autorka uvádí základní právní normy, které tuto oblast upravovaly. Nakonec pak přechází k orgánům, jež lidovou výchovu řídily a prováděly. Byly to ministerstvo školství a národní osvěty, okresní osvětové sbory a místní osvětové komise.

Popsána je jejich organizační struktura, obsazení, činnost a pravomoci. Čtenáře však poněkud překvapí zjištění, že zde nejsou vůbec využity fondy státních okresních archivů Beroun a Rokycany, které jsou zmíněny v rozboru pramenů a

literatury a uvedeny také na konci v jejich seznamu. Oponent však nenalezl ani jedinou poznámku, kde by fondy těchto archivů byly citovány.

Obraz osvětové činnosti je tak podán téměř výlučně na základě věstníků a výnosů ministerstva školství a národní osvěty. V důsledku toho je poněkud popisný a plochý. Pohled na místní rovinu rozhodně chybí.

Práci by po mém soudu také prospělo, kdyby se autorka pokusila podrobněji zachytit, v jakém názorovém duchu se měla osvěta provádět, jaké hodnoty, motivy, události, osoby se měly vyzvedávat a jaké naopak spíše zamlčovat či potlačovat. Lze totiž předpokládat, že lidovýchova sledovala určitou ideovou linii a nebyla názorově neutrální. Této její stránce měla být věnována větší pozornost. S tím by pak také souviselo zhodnocení toho, jak lidovýchovu přijímalo obyvatelstvo, zda v tomto ohledu existovaly regionální rozdíly, případně čím byly podmíněny a jak celkově účinná lidovýchova byla. Jsem si ovšem na druhou stranu vědom skutečnosti, že takové rozšíření záběru by si vyžadovalo náročnější výzkum založený na širší pramenné základně, což by odpovídalo spíše práci diplomové.

Autorka nesporně prokázala píli a pracovitost. Za vyzvednutí určitě stojí její schopnost vyjadřovat se srozumitelně a jasně. K jazykové úrovni práce nemám vážnější připomínky.

Navzdory některým výše uvedeným výtkám jsem přesvědčen, že předložený text splňuje nároky kladené na bakalářské práce a doporučuji jej k obhajobě. Navrhuji hodnocení stupněm velmi dobře.

V Praze 1.2.2018

Mgr. Jan Dobeš, Ph.D.